

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Педагогічний факультет

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ТРЕНІНГ В РОБОТІ З СІМ'ЄЮ

Освітня програма Соціальна педагогіка

Спеціальність 231 Соціальна робота

Галузь знань 23 Соціальна робота

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від “27” серпня 2021р.

м. Івано-Франківськ – 2021р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Соціально-педагогічний тренінг в роботі з сім'єю
Освітня програма	Соціальна педагогіка
Спеціальність	231 Соціальна робота
Галузь знань	23 Соціальна робота
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	вибіркова
Курс/семестр	3/5
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 24 год. Семінарські заняття – 36 год. Самостійна робота – 120 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу:

Мета - вивчення теоретичних аспектів методики проведення соціально-педагогічного тренінгу, оволодіння та подальше вільне оперування професійною термінологією, використовуваною в сфері практичної діяльності, ознайомлення з внутрішнім середовищем та організаційними аспектами соціально-педагогічного тренінгу, ознайомлення з основними напрямками тренінгової діяльності та технологіями проведення соціально-педагогічного тренінгу; формування у студентів внутрішньої професійної мотивації, навиків професійного спілкування.

Цілі: Засвоєння студентами основних теоретичних підходів та навиків використання методів і методик сучасної практичної педагогіки та психології в цілях організації та проведення соціально-педагогічного тренінгу (СПТ), ознайомлення з поняттям тренінгу і його атрибутами, процесом формування і розвитку групи, з особливостями структури групи, технікою і формами навчання у тренінгу, складанням змісту, плану проведення занять, з методикою оцінювання в тренінгу.

Компетентності:

Інтегральна - Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні - Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Спеціальні (фахові, предметні) - Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади. Здатність застосовувати сучасні експериментальні методи роботи з соціальними об'єктами в польових і лабораторних умовах. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення. Здатність виявляти і залучати ресурси організацій-партнерів з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері. Здатність оцінювати результати та якість професійної діяльності у сфері соціальної роботи.

Програмні результати навчання:

Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

Аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах.

Визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.

Демонструвати вміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Модуль 1. Організаційні засади соціально-педагогічного тренінгу Тема 1. Соціально-педагогічний тренінг як форма роботи соціального педагога з сім'єю	Розглянути поняття тренінгу, тренінг як один з видів активного навчання, історію виникнення групового соціально-психологічного навчання і його переваги перед індивідуальним навчанням. Тренінг як метод зміни поведінкового стереотипу людини. Знати типологію сімей. Аналізувати співвідношення понять «групове соціально-психологічне навчання» і «групова психотерапія». Принципи тренінгу.	Опрацювання теоретичних питань, виконання завдань семінару
2	Тема 2. Типології груп соціально-педагогічного тренінгу. Сім'я як об'єкт групового впливу.	Вивчити феномен малої групи, групові норми, різновиди тренінгових груп, «Групи зустрічей», «Т-групи», «групи соціально - психологічного тренінгу поведінки». Розуміти типи лідерства та групові ролі. Сім'я як об'єкт групового впливу. Взаємодія тренера та групи, соціально-психологічну структуру групи, взаємозв'язок мети тренінгу та структури групи, комунікативну компетентність і її	Опрацювання теоретичних питань, виконання завдань семінару

		компоненти. Розрізняти склад тренінгових груп: якісний і кількісний аспекти.	
3	Тема 3. Групова динаміка і її роль в процесі тренінгової роботи.	З'ясувати основні стадії розвитку тренінгової групи. Основні характеристики стадії псевдозгуртованості. Основні завдання тренера на початковій стадії. Аналізувати особливості стадії конфлікту. Створення атмосфери довіри. Техніка роботи з «важкими» учасниками. Розрізняти основні характеристики робочої стадії в розвитку тренінгової групи і завдання ведучого на цьому етапі. Стадія завершення. Техніка роботи на стадії завершення тренінгу.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття, вибір завдання, створення презентації за темою завдання.
4	Тема 4. Роль СПТ у роботі з різними типами сімей.	Розглянути умови зміни особистості учасника в процесі соціально - педагогічного тренінгу, чинники групового тренінгу: отримання і надання підтримки, саморозкриття, зворотний зв'язок. З'ясувати поняття саморозкриття: зміст, параметри і функції, міжособистісний зворотний зв'язок і його різновиди, конструктивний і деструктивний зворотний зв'язок. Аналізувати модель співвідношення саморозкриття і зворотного зв'язку, механізм (процеси інтеграції і дезінтеграції) зміни особистості в груповому тренінгу.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття, вибір завдання
5	Тема 5. Основні методи соціально-педагогічного тренінгу в сімейному консультуванні.	Вивчити основні методи соціально-педагогічного тренінгу: міні-лекції, метод дискусії, групова дискусія, біографічні, тематичні, інтерактивні дискусії: зміст, сфера застосування і відмітні ознаки, мозковий штурм, вправи, ігровий метод відмітні особливості ігрової діяльності. Розуміти різновиди ігрового методу. Операційна і міжособистісна ігри. Рольова гра. Ділова гра. Ситуаційні ігри. Розрізняти методи, засновані на невербальній активності: проектний малюнок, психогімнастика, методи тілесної і танцювальної терапії. Психодрама, її ключові поняття і елементи.	Опрацювання теоретичних питань, виконання завдань семінару
6	Модуль 2. Методика організації і проведення соціально-педагогічного тренінгу Тема 6.	З'ясувати завдання та план тренінгу, розклад тренінгу (початок, перерви та закінчення тренінгу). Ввідна частина тренінгу, її структура, завдання і психотехніки. Аналізувати Керівництво роботою учасників. Стимулювання активності групи. Підбиття підсумків. Розрізняти	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття, вибір завдання, створення

	Планування, організація і дизайн тренінгу.	сигнали та сигнальні рухи, театралізовані ритуали завершення, технічне обладнання. Посібники та друковані матеріали. Робота вдвох. Презентація тренінгу.	презентації за темою завдання.
7	Тема 7. Цілі та завдання тренінгу відповідно до проблем сім'ї.	Розглянути поняття та способи самопрезентації тренера, введення правил тренінгової групи визначення потреб тренінгової групи. З'ясувати поняття модуля і номера програми тренінгу, а також етапи проведення номера. Аналізувати зворотний зв'язок. Деролінг, шерінг і де-брифінг. Способи закріплення змін залежно від тиру сім'ї. Цикл самонавчання. Асиміляція тренінгового досвіду.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття, вибір завдання, створення презентації за темою завдання.
8	Тема 8. Стандарти тренінгової роботи та індивідуальний стиль тренера.	З'ясувати характеристику особистості групового тренера, вимоги до особистості і освіти тренера, етапи підготовки тренерів. Аналізувати можливі ролі того, хто веде тренінгову групу, функції керівника. Розрізнити контекстуальну компетентність, технічну компетентність, та адаптивну компетентність. Найбільш поширені помилки ведучого групи СПТ. Етичні проблеми тренінгової роботи.	Опрацювання теоретичних питань, виконання завдань семінару
9	Тема 9. Тренінг батьківської компетентності.	Аналізувати розвиток дитини на різних етапах, при різних сімейних ситуаціях, у різних типах сімей. З'ясувати поняття батьківської компетентності. Формувати усвідомлення зрілого та відповідального батьківства.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття.
10	Тема 10. Дослідження потреби в тренінгу щодо конкретної сімейної ситуації.	З'ясувати типові проблеми під час співбесіди із замовником. Аналізувати мету й завдання тренінгу, основні моделі задоволення потреб учасників, розвиток кар'єри, розвиток компетентності. Виявляти невідповідності і створення мотивації розвитку.	Опрацювання теоретичних питань, виконання завдань семінару

4. Система оцінювання курсу (зразок)

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	24
Семінарське заняття	36
Самостійна робота	10
Індивідуальне заняття	10
К/р	20
Залік/ Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу (зразок)

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції	2	2	2	2	2	2	2		2		2		2		2		2	24
Семінарські заняття	2	2	2	2	2	2	2	2	2	4	2	2	2	2	2	2	2	36
Самостійна робота														10				10
Індивідуальні завдання																10		10
К/р										10							10	20
Залік																		100
Всього за тиждень	4	4	4	4	4	4	4	2	4	14	2	2	4	12	4	12	14	

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
Література:	
Опорні конспекти лекцій.	
Ресурси у системі дистанційного навчання.	
Робоча навчальна програма.	
Силабус дисципліни.	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Волинець Л., Романець О. Стаємо батьками: посіб. з питань забезпечення прав дітей. . К.: ДП, 2008. 296с. 2. Зверева І.Д., Петрович Ж.В. Оцінка потреб дитини та її сім'ї: від теорії до практики: Навч. пос., К., 2011, 224с. 3. Зливков В.Л., Лукомська С.О. Теорія та практика психологічних тренінгів. К.- Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2019. 209 с. 4. Організація і методика соціально-педагогічного тренінгу : Навчальний посібник. Уклад. : О. М. Шевчук. Умань : ПП Жовтий, 2011. 133 с. 5. Прийомна сім'я: методика створення і соціального супроводу: Наук.-метод. посіб. / Г. М. Бевз, В. О.Кузьміж О. І. Нескучаєва та ін. К: Центр стратегічної підтримки, 2003. 92 с. 6. Соціальний супровід сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах: Методичний посібник / І. Д. Зверева та ін. К.: Держсоцслужба, 2006. 104 с. 7. Страшко С.В., Животовська Л.А., Міненко А.О. Соціально-просвітницькі тренінги з формування мотивації до здорового способу життя та профілактики ВІЛ/СНІДУ / Навчально-методичний посібник для викладачів валеології, основ медичних знань та безпеки життєдіяльності, вчителів основ здоров'я, студентів вищих педагогічних навчальних закладів. К.: Освіта України, 2006. 260с. 	

8. Технології роботи з різними категоріями клієнтів центрів соціальних служб для молоді: Методичний посібник / [С. В. Толстоухова, О.О. Яременко, О. В. Вакуленко та ін.]. К.: ДЦССМ, Державний ін.-т проблем сім'ї та молоді, 2003. 88 с.

9. Трубавіна І.М. Соціальний супровід неблагополучної сім'ї. Науковометодичні матеріали. К.: ДЦССМ, 2003. 86 с.

Електронні ресурси Інтернету:

Дитячий фонд ЮНІСЕФ Україна [Електронний ресурс]– Офіційний сайт Дитячого фонду ЮНІСЕФ Україна – Режим доступу: <http://www.unicef.org/ukraine/ukr/>

Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс]– Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України – Режим доступу: <http://mon.gov.ua>

Міністерство соціальної політики України [Електронний ресурс]– Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України – Режим доступу: <http://www.msp.gov.ua>

Національна поліція України [Електронний ресурс]– Офіційний сайт Національної поліції України – Режим доступу: <http://www.npu.gov.ua>

Уповноважений Президента України з прав дитини [Електронний ресурс]– Персональна сторінка Уповноваженого Президента України з прав дитини – Режим доступу: <http://uk-ua.facebook.com/up.z.prav.dytyny>

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи м. Івано-Франківськ, вул. Бандери, 1 каб. 802 тел. (0342) 57-00-05 kspsr@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Комар Ірина Валеріївна
Контактна інформація викладача	+380975276171 iryna.komar@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: -Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» -Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у
--------------------------	---

	<p>навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»</p> <p>-Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»</p> <p>-Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”</p> <p>-Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”</p> <p>-Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”.</p> <p>Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-прозапобігання-плагіату/</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентує «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4.).</p> <p>Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/</p>
Виконання завдань пізніше встановленого терміну	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентує «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ”</p>

	<p>(введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4.).</p> <p>Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/</p>
Невідповідна поведінка під час занять	<p>Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» - ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/</p>
Додаткові бали	<p>Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Перелік індивідуальних завдань міститься у навчальній програмі до курсу.</p>
Неформальна освіта	<p>Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/</p>

Викладач

Комар І.В.

